

Uporaba aplikacije za doživljajsko učenje v šolski knjižnici

Using an Experiential Learning Application in a School Library

Tina Mlakar

UDK 37.091.64

Izvleček

Za izvedbo knjižničnega informacijskega znanja v šolskem letu 2020/2021 je šola določila dan dejavnosti marca 2021. Za prvi letnik smo organizirali učno pot prek mobilne aplikacije, ki so jo dijaki samostojno reševali. Ob tem so se sprehajali po mestu mimo knjižnic, arhivov in drugih kulturnih ustanov, povezanih s knjigo. Na učni poti so prek aplikacije reševali izzive in zbirali točke. Prispevek podrobno opiše, kako so potekali idejna zasnova učne poti, dodajanje vsebine, testiranje aplikacije in izvedba z dijaki. Opisane so tudi težave in vpeljane izboljšave.

Ključne besede:

knjižnično informacijsko znanje, pouk na prostem, poučevanje z uporabo IKT, učna pot, mobilna aplikacija

Keywords:

library information skills, outdoor learning, teaching using ICT, educational trail, mobile application

Abstract

In the 2020/2021 school year, the school devoted an Activity Day in March 2021 to library information skills. We organized an educational trail for first-year secondary school students via a mobile application, which the students navigated independently. They walked through the town past libraries, archives and other cultural institutions connected with books. On the educational trail, they solved challenges and collected points in the application. The article describes in detail how the educational trail was designed, how content was added, how the application was tested and then used by the students. It also describes the problems encountered and the improvements made.

1 UVOD

V šolskem letu 2021/2022 je naša šola organizirala dan dejavnosti, ko se dijaki udeležijo različnih dejavnosti, kot so kulturni dnevi, terenske vaje ... ter seveda knjižnično informacijsko znanje (KIZ). Dan dejavnosti je za sklop KIZ načrtovan za prvi letnik, natančneje 5 oddelkov po 30 dijakov. Zaradi številčnosti generacije in zaradi negotovosti, kako bo potekalo šolsko leto, sem predvsem razmišljala, kako lahko zagotovim izpeljavo nekaterih ur neodvisno od šolskega prostora. Vedela sem, da je treba razmišljati širše in predvsem drugače zastaviti uro. Nisem želela, da bi vsebine le prenesla na Zoom ali v e-učilnico. Tako se je porodila ideja o sestavljanju učne poti.

2 APLIKACIJA CŠOD

Center šolskih in obšolskih dejavnosti organizira seminarje in posvetovanja, kjer združujejo poučevanje in učilnico na prostem – naravo. Udeležila sem se takšnega posvetovanja, kjer so učitelji iz različnih šol predstavljali raznolike aplikacije, s katerimi so izvedli učne ure tudi že pred epidemijo, predvsem pa je bil povod za porast takšnih ur prehod na šolanje na daljavo v času ukrepov, ki jih je prinesel covid. Med samimi predstavitvami je stekel tudi pogovor med udeleženci in tako sem prvič slišala za aplikacijo CŠOD Misija. Na posvetu so jo organizatorji tudi predstavili in isti dan sem jo preizkusila ter ugotovila, da je vanjo že naloženih ogromno učnih poti, ki so jih sestavili učitelji po vsej Sloveniji. Njena prednost je tudi možnost uporabe dveh jezikov, angleškega in slovenskega, kar se mi zdi za šolski prostor pomembno. Tudi oblikovno je aplikacija zelo lična, pregledna in preprosta za uporabo. V nadaljevanju bom aplikacijo podrobneje predstavila skozi lasten konkreten primer.

Naj omenim, da sem ob preizkušanju aplikacije (izbrala sem učno pot okoli Bohinjskega jezera) prišla do pomembne lekcije, da morajo sodelujoči pozorno brati in opazovati, namreč, če zgrešiš namige, se lahko pri kaki točki zatakneš, kot se je zgodilo meni in sem namesto predvidenih dveh porabila štiri ure za dokončanje poti.

Slika 1: Aplikacija CŠOD Misija – Doživljajsko učenje na prostem

2.1 Priprava vsebine in vnos v program

Osnutek za takšno učno uro je nastajal nekaj mesecev in je bil ves čas v moji glavi. Ko sem prišla na gimnazijo (avgust 2021), sem že razmišljala, kako bi lahko to izvedla. Zamislila sem si krožno pot, ki bi peljala od šole prek središča mesta in spet nazaj v šolo. S to krožno potjo sem iskala točke po mestu, ki bi bile primerne kot zanimivosti v misiji. Vsakič ko sem imela opravke po mestu, sem razmišljala o tem in iskala primerne lokacije. Izdelava take poti z aplikacijo se mi je zdela zelo velik in oddaljen projekt, zato se je nisem zares lotila, dokler ni bil pred vrati marec. 10. marca je bil načrtovan dan dejavnosti. Med zimskimi počitnicami sem se odločila, da bom zagrizla v načrtovani projekt. Sicer za uporabo te aplikacije potekajo izobraževanja, ker pa v tistem času ni bilo planiranih seminarjev, mi je zelo prijazno pomagal predstavnik CŠOD-ja in mi omogočil, da sem se priučila programa in začela z delom. Najprej sem si pripravila osnutek točk in zemljevida. Začela sem vnašati točke v program in v enem dnevu sem jih polovico že vnesla, vendar je bila zadeva večinoma nepopolna in le v besedilu. Naslednji dan sem se podala na teren in že preizkusila, kako aplikacija deluje.

Slika 2: Prikaz napačno vnesene koordinate

Hkrati sem prehodila vse zastavljene točke in fotografirala lokacije, okolico ter sproti zapisovala dodatne ideje za vnos izzivov. Prvotno sem naivno pričakovala, da bo enkratni obisk terena dovolj, vendar sem v nekaj dneh večkrat obiskala točke, jih preverjala, naredila nove fotografije, kadar niso bile primerne, zajela koordinate lokacij itd. Aktivirala sem tudi znanke in jim pošiljala dostop do testne učne poti, da sem lahko dobila povratno informacijo nekoga, ki ni bil vpet v vsebinsko pripravo. Takšna pomoč povratnih informacij je bila nadvse pomembna, saj sem pravočasno rešila

zagato izginule točke. Namreč, po večkratnem pregledu sem razvozlala, da sem se zatipkala pri vnosu koordinat in tako nevede splošno knjižnico MKL postavila v Francijo (Slika 2). Tako sem se ponovno naučila, da se hitenje ne izplača in da je pred začetkom nujno preverjanje na terenu.

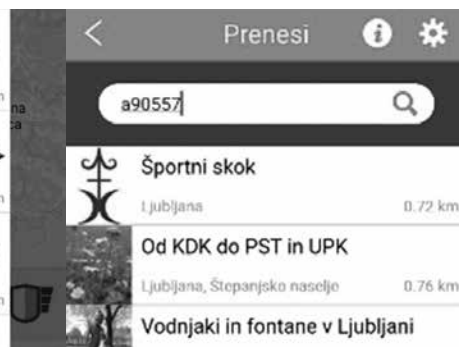
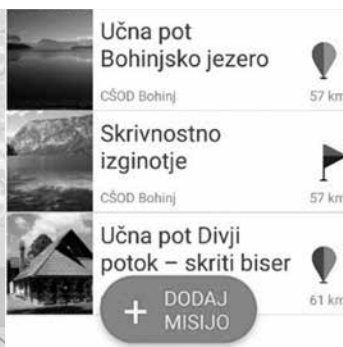
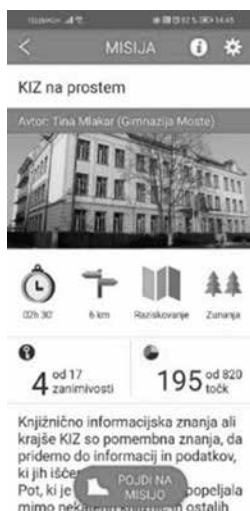
2.2 Misija KIZ na prostem

Misija je bila kljub časovni strnjenosti priprav pripravljena pravočasno. Postavila sem jo pod skrito kodo¹, ki so jo dijaki vtipkali v iskanje misije in si jo naložili, kot prikazuje Slika 3. Naj še omenim, da je prednost aplikacije, da omogoča (zemljevid misije predhodno naložiš) uporabo na brezpovezavni način.

2.3 Primeri točk

Pa smo začeli kar na terasi naše šole (Slika 4). To je bila nekako uvajalna točka, da se dijaki najprej seznanijo z aplikacijo, saj je vsebovala razlago poti v besedi, slike, zvočni posnetek in vse tipe nalog izzivov, s katerimi se bodo srečali na učni poti.

Pripravila sem 17 točk, ki so jih morali obiskati in so sestavljale kar obsežen sprehod skozi mesto: Medicinska knjižnica, Semenišče, Trubarjeva Hiša literature in Tromostovje, Blaznikova tiskarna in Tiporenesansa, Arhiv Slovenije, NUK, Cankarjev spomenik in Centralna tehniška knjižnica, Trubarjev spomenik, Mestna knjižnica Ljubljana Otona Župančiča, Kinoteka z mediateko in Muzejska ploščad.

Slika 3: Prenos misije z vidika uporabnika

¹ Misija KIZ na prostem je dostopna prek kode a90557.

Slika 4: Dijaki v akciji na začetni točki (terasa šole)

Pri začetni točki sem jih seznanila z različnimi namigi reševanja izzivov, seveda pa so nekateri izzivi zahtevali pridobivanje informacije na lokaciji sami. Takšen primer je bila točka Semeniške knjižnice, ki se nahaja v samem

središču mesta na tržnici. Ob vhodu v Semeniške je obokan portal, ki vsebuje več okrasnih in kiparskih elementov. Iz tega so morali dijaki prepisati napis, ki je uokvirjen nad vrati v latinščini. Prav tako so morali poiskati detajl na kljuki, kjer je ikona škofa, ki v rokah drži predmet (knjigo).

Za reševanje izzivov so dobili različne namige (Slika 5): fotografije (ob kliku na galerijo se odpre še več slik z opisom, kamor lahko tudi skrijemo odgovor), avdioposnetek (sami posnamemo), besedilni opis. Tudi uporaba spleta je pri iskanju odgovora dovoljena, ni pa nujna.

Pri medicinski knjižnici so uporabili Cobiss za iskanje gradiva z besedo »virus«. Pri obisku CTK sem bila previdna, zato sem naloge oblikovala tako, da ne zahtevajo vstopanja v prostore knjižnice, da ne bi ogromno število dijakov motilo obiskovalce pri učenju. Prav tako je za takšne vstope dobro pridobiti soglasje vodstva in opozoriti zaposlene. Enake pomisleke sem imela pri točki MKL, vendar sem ocenila, da je splošna knjižnica bolj odprta in pretočna z obiskovalci, zato sem izzive postavila tudi znotraj knjižnice. Tukaj so se dijaki sprehodili med policami, v čitalnico ter kletno nadstropje mediateke. V opisu točke sem predstavila UDK-sistem in ga ponazorila s primeri, pri izzivu pa so sami poiskali polico na strokovnem oddelku in vpisali številko UDK-ja v odgovor. Sprehodili so se tudi med leposlovje v tujem jeziku in poiskali avtorja, ki se začneja

na črko M. Primer izziva v čitalnici sem na slikah ponazorila s fotografijo revije, ki je tisti mesec ravno izšla, naloga pa je spraševala po naslovu revije, katere beseda je sopomenka iz-razu edinstven, enkratni (gre za revijo Unikat).

Slika 6: Oddelek leposlovja, avtor Murakami

Za vsak primer sem vse namige do rešitev skrila tudi v galerijo (če kateri od dijakov ne bi mogel vstopiti v knjižnico). Pri MKL sem tudi uspela pridobiti privolitev vodstva, ki je z obiskom dijakov seznanilo zaposlene. Končna točka je bila na Muzejski ploščadi, kjer sta di-

jake pričakala profesorja, ki sta vodila seznam prisotnosti in preverjala osvojene značke.

3 ZNAČKA KIZ

Pri reševanju izzivov se točke za pravilne odgovore seštevajo, nepravilno vnesene pa tudi odštevajo. Tako dijak nabira točke in ob določenem seštevku prejme značko. Videz značke in opis pri vnosu vsebin uredimo sami, v našem primeru sem izbrala ikono knjige in oblak, kot je prikazano na Sliki 7.

4 ORGANIZACIJSKI DEL IZVEDBE

Pomemben del takšne dejavnosti je podpora vodstva. Imela sem srečo, da me je ravnateljica podprla in mi zagotovila čas za pripravo, nadzorne učitelje na dan izvedbe, predvsem pa zaupanje in sprejemanje ideje za novo aktivnost.

Pred samim dnevom dejavnosti je bilo treba poleg vsebinskega dela pripraviti tudi navodila za učitelje in dijake. Vsem oddelkom in razrednikom sem že teden prej poslala navodila za nalaganje aplikacije. Nekateri dijaki so morali za dovoljenje prositi starše, saj so imeli zakle-njen telefon. Po navodilih so prek kode naložili tudi misijo, ki sem jo posredovala, in bili tako pripravljeni na dan dejavnosti.

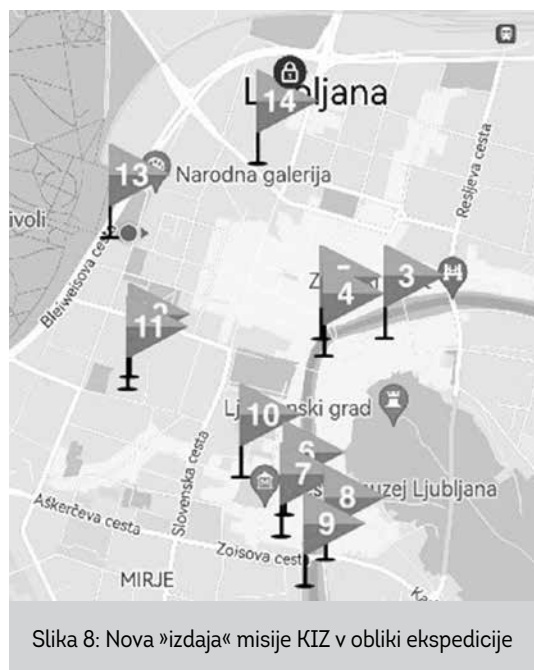
Razporeditev učiteljev po terenu je bila do-ločena glede na časovne okvire obiska točk. Predvidevala sem približen čas, ko bodo dijaki prehajali prek lokacij, in tako razporedila učitelje. Kot sem že omenila, se to ni vedno izšlo, saj niso vsi ubrali krožne poti.

5 SKLEP

Prva stvar, ki sem se jo naučila, je, da vsak projekt in dejavnost, ki se je lotimo, v pripra-vah vzame veliko več časa, kot je načrtovano, saj vmes pridejo nepredvideni zapleti. Prav tako je težko planirati, koliko časa bo posameznik potreboval za izvedbo učne poti, zato je najbolje, da zadevo rešujejo samostojno brez nadzornih učiteljev. Težava je tudi preverja-nje opravljene misije. Sama ne vidim, kdo od dijakov se je registriral in opravil misijo, zato sem morala naknadno preverjati značke na te-

Slika 7: Sprotno seštevavanje (levo) in pridobljeni znački (desno)

lefonih. Pri tem sem morala paziti, da mi niso prikazovali zaslonske slike sošolcev ali da si niso izposodili telefona od nekoga, ki je misijo opravil. Pri slednjem nisem imela vpliva, tako so zamudniki lahko »goljufali«. Zadrego sem tudi sporočila oblikovalcem aplikacije, vendar je pregled nad opravljanjem misije povezan z varstvom podatkov.

Na učno pot smo razporedili pet učiteljev. Te sem predhodno podrobno informirala o točki, na kateri so se nahajali, in kakšne izzive skriva. Sama sem bila na začetni točki na šoli, učitelji pa na prvi točki v mestu, na dveh vmesnih ter na zadnji točki. Na začetni in končni točki v mestu so preverjali prisotnost dijakov. Poleg tega so nadzorni učitelji pomagali in usmerjali, če se je dijakom kje zataknilo ali če niso dobro poznali mesta. Idealno bi bilo, da bi vsi nadzorni učitelji prej že prehodili in rešili celotno pot, ker bi tako spoznali aplikacijo in potek.

Nekateri dijaki so se kljub navodilu, h kateri točki naj se napotijo, naprej odpravili v drugo smer krožne poti ali pa celo »cikcak«, zato so se z nadzornimi učitelji zgrešili (učitelji so bili na točki le predviden čas, ne ves dan dejavnosti). Tudi to težavo sem omenila snovalcem aplikacije in skupaj smo ugotovili, da bi to rešili s preprosto pretvorbo učne poti iz tipa »Raziskovanje« v učno pot »Ekspedicija«.

Glavna razlika je ta, da so pri raziskovanju vse lokacije točk znane vnaprej, pri ekspediciji pa se točke odpirajo ena za drugo (ko rešiš prvo, se odpre naslednja). Prav tako pri ekspediciji pridobijo značko šele na koncu opravljene poti, medtem ko pri raziskovanju značko prejmejo že ob visokem številu točk, kljub temu da niso obiskali vseh točk.

Pri sestavljanju vsebinskega dela in pripravi fotografskega gradiva je smiselno načrtovati več časa za testiranje končne verzije in vnašanje popravkov. Med fotografiranjem lokacij priznam, da me je delo popolnoma prevzelo in sem zamišljeno hodila po mestu in zapisovala zaznamke, ideje, fotografirala. V delovnem zagonu prihoda na določene lokacije in fotografiranja nisem vnaprej napovedala, tako da so me na eni od lokacij opomnili, naj preneham. Kljub pojasnilu, da bodo fotografije uporabljene le za šolski projekt in da ne vsebujejo obrazov ljudi, mi fotografiranja niso dovolili. Pozabila sem na komunikacijo z ustanovami, naslednjič jo bom izpeljala bolje. Seveda si želim učno pot še dodelati, predvsem vsebinsko pri nalogah in izzivih. Ob upoštevanju časa, ki je bil na voljo, in dejstva, da sem zadevo postavljala prvič, moram poudariti, da sem z izvedbo zadovoljna, saj sem si v prvi vrsti predvsem želela, da zadevo izpeljem in pridobim izkušnjo za prihodnjo nalogo. Morda bi prihodnjič dodala še anketo za povratno informacijo (npr. Mentimeter), kako je bila dejavnost sprejeta med dijaki.

6 NADGRADNJA

Pri naslednji izvedbi v šolskem letu 2022/2023 sem svoje nauke upoštevala. Misijo sem na novo oblikovala kot ekspedicijo, kar pomeni, da niso vidne vse točke, temveč se odpirajo ena za drugo (ko je prvi izziv rešen, se pokaže naslednja točka). Tako zagotovimo, da vsi dijaki obišejo vse točke. Vizualno to v aplikaciji pomeni, da so namesto balončkov na zemljevidu zastavice s številkami, kot si sledijo zaporedne točke. Namesto nadzornih učiteljev na vmesnih točkah sem na polovici poti dodala nalogo, kjer je bilo treba narediti sebek (angl. selfie) in fotografijo poslati po e-pošti. Dve nadzorni učiteljici, ki sva sodelovali na začetku

Slika 9: Skupinski sebek

Slika 10: Zadovoljni dijaki, zadovoljna knjižničarka

Slika 11: Prisotnost na končni točki

in preverjali prisotnost, sva nato odšli na zadnjo točko in tam čakali dijake, da so se javili. Glede prenosa aplikacije in misije KIZ sem dijake že vnaprej obvestila. Kdor je imel težavo ali ni imel pametnega telefona, si je lahko na šoli izposodil tablico. Na Slikah 9, 10 in 11 še

nekaj utrinkov nove izvedbe misije KIZ. Ob zaključku prispevka vabim vse knjižničarje, ki bi želeli sodelovati, da predlagajo nove izzive in naloge, ki bi jih vključili v učno pot. Na ta način lahko skupaj sestavimo novo, razširjeno, še bolj dodelano verzijo učne poti. ●

Viri

Aplikacija CŠOD Misija. <http://misija.csod.si/si/>
Fekonja. R. (2018). *Povzetek stanja v šolskih knjižnicah. Naloge in delo šolskega knjižničarja*. https://home.izum.si/cobiss/konference/konf_2018/

presentations/2_03_RomanaFekonja.pdf
IFLA. <https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/school-libraries-resource-centers/publications/ifla-school-library-guidelines-sl.pdf>

TINA MLAKAR, univ. dipl. bibl., zaposlena na Gimnaziji Moste
Naslov: Gimnazija Moste, Zaloška cesta 49, 1000 Ljubljana
E-naslov: tina.mlakar@gmoste.si